

Översikt

Derivata

Några vanliga derivator

Deriveringsregler

Tangentens ekvation

Derivatans tecken och växande/avtagande

Derivata och konvexitet

Lokalt max/min

Lokalt max/min med derivata

Fisken mot strömmen

Differentialekvationer

Vad är det?

VANLIGA DERIVATOR

- ▶ $D(x^a) = ax^{a-1}$, om $a \neq 1$, derivatan av en konstant är 0.
- ▶ $D(e^x) = e^x$
- ▶ $D(a^x) = \ln(a)a^x$.
- ▶ $D(\ln x) = \frac{1}{x}$.

Översikt

Derivata

Några vanliga derivator

Deriveringsregler

Tangentens ekvation

Derivatans tecken och växande/avtagande

Derivata och konvexitet

Lokalt max/min

Lokalt max/min med derivata

Fisken mot strömmen

Differentialekvationer

Vad är det?

DERIVERINGSREGLER

- ▶ $(f + g)' = f' + g'$
- ▶ $(f \cdot g)' = f' \cdot g + f \cdot g'$.
- ▶ $\left(\frac{f}{g}\right)' = \frac{f' \cdot g - f \cdot g'}{g^2}$
- ▶ $(f(g(x)))' = f'(g(x)) \cdot g'(x)$. Kedjeregeln och inre derivata.

Översikt

Derivata

Några vanliga derivator

Deriveringsregler

Tangentens ekvation

Derivatans tecken och växande/avtagande

Derivata och konvexitet

Lokalt max/min

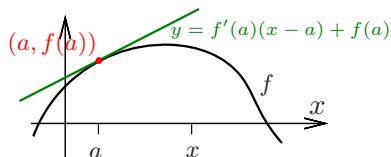
Lokalt max/min med derivata

Fisken mot strömmen

Differentialekvationer

Vad är det?

TANGENTEN

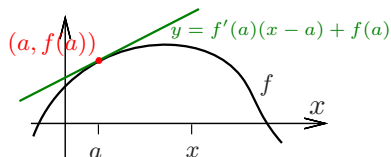
- ▶ Tangenten till grafen av f i punkten $(a, f(a))$ har ekvationen

$$y = f'(a)(x - a) + f(a).$$

(Enpunktsformeln)

- ▶ Om $f'(a) = 0$ är tangenten parallell med den vågräta axeln.

TANGENTEN

- ▶ Tangenten till grafen av f i punkten $(a, f(a))$ har ekvationen

$$y = f'(a)(x - a) + f(a).$$

(Enpunktsformeln)

- ▶ Om $f'(a) = 0$ är tangenten parallell med den vågräta axeln.

Översikt

Derivata

Några vanliga derivator

Deriveringsregler

Tangentens ekvation

Derivatans tecken och växande/avtagande

Derivata och konvexitet

Lokalt max/min

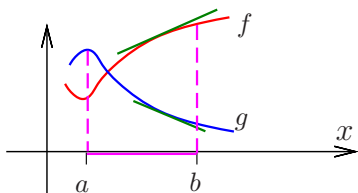
Lokalt max/min med derivata

Fisken mot strömmen

Differentialekvationer

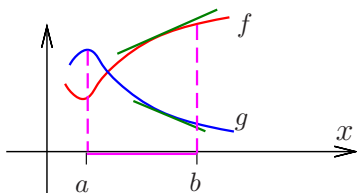
Vad är det?

DERIVATANS TECKEN

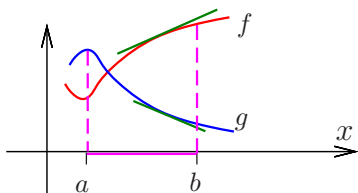
- ▶ Om $f'(x) \geq 0$ (> 0) på ett intervall är f (strängt) växande där.
- ▶ Om $f'(x) \leq 0$ (< 0) på ett intervall är f (strängt) avtagande där.

DERIVATANS TECKEN

- ▶ Om $f'(x) \geq 0$ (> 0) på ett intervall är f (strängt) växande där.
- ▶ Om $f'(x) \leq 0$ (< 0) på ett intervall är f (strängt) avtagande där.

DERIVATANS TECKEN

- ▶ Om $f'(x) \geq 0$ (> 0) på ett intervall är f (strängt) växande där.
- ▶ Om $f'(x) \leq 0$ (< 0) på ett intervall är f (strängt) avtagande där.

Översikt

Derivata

Några vanliga derivator

Deriveringsregler

Tangentens ekvation

Derivatans tecken och växande/avtagande

Derivata och konvexitet

Lokalt max/min

Lokalt max/min med derivata

Fisken mot strömmen

Differentialekvationer

Vad är det?

DERIVATA OCH KONVEXITET

Eftersom f' är en funktion kan man försöka derivera den. Då får man **andraderivatan** till f .

Betecknas f'' , d^2f/dx^2 , $f^{(2)}$ eller $D^{(2)}f$.

Kan fortsätta och få högre ordningens derivator till f .

Andraderivatan kan användas för att avgöra om en funktion är konvex/eller konkav på ett intervall.

- ▶ Om $f''(x) > 0$ på ett intervall är f konvex där.
- ▶ Om $f''(x) < 0$ på ett intervall är f konkav där.

DERIVATA OCH KONVEXITET

Eftersom f' är en funktion kan man försöka derivera den. Då får man andraderivatans till f .

Betecknas f'' , d^2f/dx^2 , $f^{(2)}$ eller $D^{(2)}f$.

Kan fortsätta och få **högre ordningens** derivator till f .

Andraderivatans kan användas för att avgöra om en funktion är konvex/eller konkav på ett intervall.

- ▶ Om $f''(x) > 0$ på ett intervall är f konvex där.
- ▶ Om $f''(x) < 0$ på ett intervall är f konkav där.

DERIVATA OCH KONVEXITET

Eftersom f' är en funktion kan man försöka derivera den. Då får man andraderivatans till f .

Betecknas f'' , d^2f/dx^2 , $f^{(2)}$ eller $D^{(2)}f$.

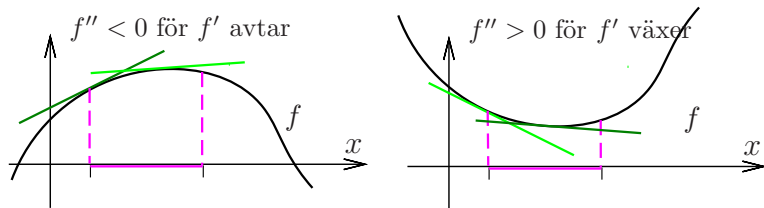
Kan fortsätta och få högre ordningens derivator till f .

Andraderivatans kan användas för att avgöra om en funktion är konvex/eller konkav på ett intervall.

- ▶ Om $f''(x) > 0$ på ett intervall är f konvex där.
- ▶ Om $f''(x) < 0$ på ett intervall är f konkav där.

DERIVATA OCH KONVEXITET

Andraderivatan kan användas för att avgöra om en funktion är konvex/eller konkav på ett intervall.

- ▶ Om $f''(x) > 0$ på ett intervall är f konvex där.
- ▶ Om $f''(x) < 0$ på ett intervall är f konkav där.

Översikt

Derivata

Några vanliga derivator

Deriveringsregler

Tangentens ekvation

Derivatans tecken och växande/avtagande

Derivata och konvexitet

Lokalt max/min

Lokalt max/min med derivata

Fisken mot strömmen

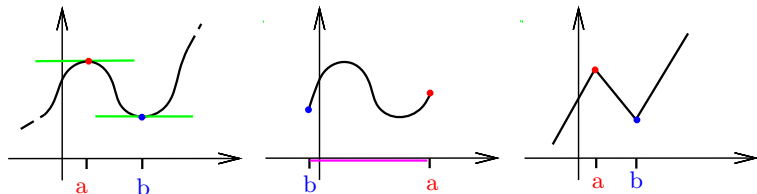
Differentialekvationer

Vad är det?

LOKALT MAX/MIN

En funktion f har en

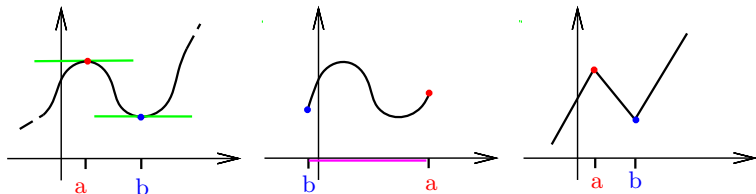
- ▶ **lokal maximipunkt** i a om $f(x) \leq f(a)$ för alla x nära a .
- ▶ lokal minimipunkt i a om $f(x) \geq f(a)$ för alla x nära a .

LOKALT MAX/MIN

En funktion f har en

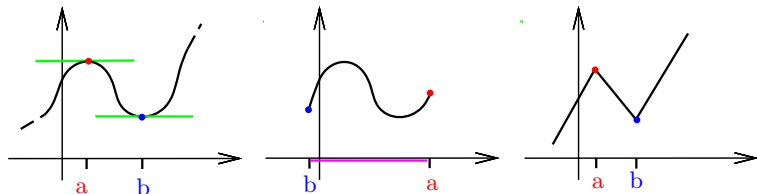
- ▶ lokal maximipunkt i a om $f(x) \leq f(a)$ för alla x nära a .
- ▶ **lokal minimipunkt** i a om $f(x) \geq f(a)$ för alla x nära a .

LOKALT MAX/MIN

En funktion f har en

- ▶ lokal maximipunkt i a om $f(x) \leq f(a)$ för alla x nära a .
- ▶ lokal minimipunkt i a om $f(x) \geq f(a)$ för alla x nära a .

Översikt

Derivata

Några vanliga derivator

Deriveringsregler

Tangentens ekvation

Derivatans tecken och växande/avtagande

Derivata och konvexitet

Lokalt max/min

Lokalt max/min med derivata

Fisken mot strömmen

Differentialekvationer

Vad är det?

LOKALT MAX/MIN MED DERIVATA

- ▶ f har lokal maximipunkt i a om $f'(a) = 0$ och f' växlar från positivt till negativt i a .
- ▶ f har lokal minimipunkt i a om $f'(a) = 0$ och f' växlar från negativt till positivt i a .
- ▶ f har lokal maximipunkt i a om $f'(a) = 0$ och $f''(a) < 0$.
- ▶ f har lokal minimipunkt i a om $f'(a) = 0$ och $f''(a) > 0$.
- ▶ Om $f'(a) = 0$ och $f''(a) = 0$ kan inget sägas!

LOKALT MAX/MIN MED DERIVATA

- ▶ f har lokal maximipunkt i a om $f'(a) = 0$ och f' växlar från positivt till negativt i a .
- ▶ f har lokal minimipunkt i a om $f'(a) = 0$ och f' växlar från negativt till positivt i a .
- ▶ f har lokal maximipunkt i a om $f'(a) = 0$ och $f''(a) < 0$.
- ▶ f har lokal minimipunkt i a om $f'(a) = 0$ och $f''(a) > 0$.
- ▶ Om $f'(a) = 0$ och $f''(a) = 0$ kan inget sägas!

LOKALT MAX/MIN MED DERIVATA

- ▶ f har lokal maximipunkt i a om $f'(a) = 0$ och f' växlar från positivt till negativt i a .
- ▶ f har lokal minimipunkt i a om $f'(a) = 0$ och f' växlar från negativt till positivt i a .
- ▶ f har lokal maximipunkt i a om $f'(a) = 0$ och $f''(a) < 0$.
- ▶ f har lokal minimipunkt i a om $f'(a) = 0$ och $f''(a) > 0$.
- ▶ Om $f'(a) = 0$ och $f''(a) = 0$ kan inget sägas!

LOKALT MAX/MIN MED DERIVATA

- ▶ f har lokal maximipunkt i a om $f'(a) = 0$ och f' växlar från positivt till negativt i a .
- ▶ f har lokal minimipunkt i a om $f'(a) = 0$ och f' växlar från negativt till positivt i a .
- ▶ f har lokal maximipunkt i a om $f'(a) = 0$ och $f''(a) < 0$.
- ▶ f har lokal minimipunkt i a om $f'(a) = 0$ och $f''(a) > 0$.
- ▶ Om $f'(a) = 0$ och $f''(a) = 0$ kan inget sägas!

LOKALT MAX/MIN MED DERIVATA

- ▶ f har lokal maximipunkt i a om $f'(a) = 0$ och f' växlar från positivt till negativt i a .
- ▶ f har lokal minimipunkt i a om $f'(a) = 0$ och f' växlar från negativt till positivt i a .
- ▶ f har lokal maximipunkt i a om $f'(a) = 0$ och $f''(a) < 0$.
- ▶ f har lokal minimipunkt i a om $f'(a) = 0$ och $f''(a) > 0$.
- ▶ Om $f'(a) = 0$ och $f''(a) = 0$ kan inget sägas!

Översikt

Derivata

Några vanliga derivator

Deriveringsregler

Tangentens ekvation

Derivatans tecken och växande/avtagande

Derivata och konvexitet

Lokalt max/min

Lokalt max/min med derivata

Fisken mot strömmen

Differentialekvationer

Vad är det?

FISKEN MOT STRÖMMEN

- ▶ En fisk simmar med konstant hastighet v (m/s) motsröms i en å.
- ▶ Ån rinner med hastigheten v_1 i förhållande till åkanten.
- ▶ Studier har visat att den energi fisken använder på t sekunder ges av

$$E = cv^k t$$

där c och $k > 2$ är konstanter.

- ▶ Med vilken hastighet ska fisken simma?

FISKEN MOT STRÖMMEN

- ▶ En fisk simmar med konstant hastighet v (m/s) motsröms i en å.
- ▶ Ån rinner med hastigheten v_1 i förhållande till åkanten.
- ▶ Studier har visat att den energi fisken använder på t sekunder ges av

$$E = cv^k t$$

där c och $k > 2$ är konstanter.

- ▶ Med vilken hastighet ska fisken simma?

FISKEN MOT STRÖMMEN

- ▶ En fisk simmar med konstant hastighet v (m/s) motsröms i en å.
- ▶ Ån rinner med hastigheten v_1 i förhållande till åkanten.
- ▶ Studier har visat att den energi fisken använder på t sekunder ges av

$$E = cv^k t$$

där c och $k > 2$ är konstanter.

- ▶ Med vilken hastighet ska fisken simma?

FISKEN MOT STRÖMMEN

- ▶ En fisk simmar med konstant hastighet v (m/s) motsröms i en å.
- ▶ Ån rinner med hastigheten v_1 i förhållande till åkanten.
- ▶ Studier har visat att den energi fisken använder på t sekunder ges av

$$E = cv^k t$$

där c och $k > 2$ är konstanter.

- ▶ Med vilken hastighet ska fisken simma?

Översikt

Derivata

Några vanliga derivator

Deriveringsregler

Tangentens ekvation

Derivatans tecken och växande/avtagande

Derivata och konvexitet

Lokalt max/min

Lokalt max/min med derivata

Fisken mot strömmen

Differentialekvationer

Vad är det?

Vad är en differentialekvation?

- ▶ Två ämnen A och B reagerar kemiskt och bildar ett tredje C
- ▶ En molekyl vardera av A och B bildar en molekyl av C :
 $A + B \rightarrow C$.
- ▶ Kemisk lag: Den hastighet med vilken C bildas är (vid varje tidpunkt) proportionell mot produkten av kvantiteten av ämnet A och B då.
- ▶ $c(t)$ antalet (mol) av C vid tiden t . Låt a och b vara ursprungliga kvantiteterna av A resp B .
- ▶ Vill veta formel för $c(t)$!
- ▶ Kemiska lagen $c'(t) = k(a - c(t))(b - c(t))$.
- ▶ $c(t)$ löser differentialekvationen $y' = k(a - y)(b - y)$.

Vad är en differentialekvation?

- ▶ Två ämnen A och B reagerar kemiskt och bildar ett tredje C
- ▶ En molekyl vardera av A och B bildar en molekyl av C :
 $A + B \rightarrow C$.
- ▶ Kemisk lag: Den hastighet med vilken C bildas är (vid varje tidpunkt) proportionell mot produkten av kvantiteten av ämnet A och B då.
- ▶ $c(t)$ antalet (mol) av C vid tiden t . Låt a och b vara ursprungliga kvantiteterna av A resp B .
- ▶ Vill veta formel för $c(t)$!
- ▶ Kemiska lagen $c'(t) = k(a - c(t))(b - c(t))$.
- ▶ $c(t)$ löser differentialekvationen $y' = k(a - y)(b - y)$.

Vad är en differentialekvation?

- ▶ Två ämnen A och B reagerar kemiskt och bildar ett tredje C
- ▶ En molekyl vardera av A och B bildar en molekyl av C :
 $A + B \rightarrow C$.
- ▶ Kemisk lag: Den hastighet med vilken C bildas är (vid varje tidpunkt) proportionell mot produkten av kvantiteten av ämnet A och B då.
- ▶ $c(t)$ antalet (mol) av C vid tiden t . Låt a och b vara ursprungliga kvantiteterna av A resp B .
- ▶ Vill veta formel för $c(t)$!
- ▶ Kemiska lagen $c'(t) = k(a - c(t))(b - c(t))$.
- ▶ $c(t)$ löser differentialekvationen $y' = k(a - y)(b - y)$.

Vad är en differentialekvation?

- ▶ Två ämnen A och B reagerar kemiskt och bildar ett tredje C
- ▶ En molekyl vardera av A och B bildar en molekyl av C :
 $A + B \rightarrow C$.
- ▶ Kemisk lag: Den hastighet med vilken C bildas är (vid varje tidpunkt) proportionell mot produkten av kvantiteten av ämnet A och B då.
- ▶ $c(t)$ antalet (mol) av C vid tiden t . Låt a och b vara ursprungliga kvantiteterna av A resp B .
- ▶ Vill veta formel för $c(t)$!
- ▶ Kemiska lagen $c'(t) = k(a - c(t))(b - c(t))$.
- ▶ $c(t)$ löser differentialekvationen $y' = k(a - y)(b - y)$.

Vad är en differentialekvation?

- ▶ Två ämnen A och B reagerar kemiskt och bildar ett tredje C
- ▶ En molekyl vardera av A och B bildar en molekyl av C :
 $A + B \rightarrow C$.
- ▶ Kemisk lag: Den hastighet med vilken C bildas är (vid varje tidpunkt) proportionell mot produkten av kvantiteten av ämnet A och B då.
- ▶ $c(t)$ antalet (mol) av C vid tiden t . Låt a och b vara ursprungliga kvantiteterna av A resp B .
- ▶ Vill veta formel för $c(t)$!
- ▶ Kemiska lagen $c'(t) = k(a - c(t))(b - c(t))$.
- ▶ $c(t)$ löser differentialekvationen $y' = k(a - y)(b - y)$.

Vad är en differentialekvation?

- ▶ Två ämnen A och B reagerar kemiskt och bildar ett tredje C
- ▶ En molekyl vardera av A och B bildar en molekyl av C :
 $A + B \rightarrow C$.
- ▶ Kemisk lag: Den hastighet med vilken C bildas är (vid varje tidpunkt) proportionell mot produkten av kvantiteten av ämnet A och B då.
- ▶ $c(t)$ antalet (mol) av C vid tiden t . Låt a och b vara ursprungliga kvantiteterna av A resp B .
- ▶ Vill veta formel för $c(t)$!
- ▶ Kemiska lagen $c'(t) = k(a - c(t))(b - c(t))$.
- ▶ $c(t)$ löser differentialekvationen $y' = k(a - y)(b - y)$.

Vad är en differentialekvation?

- ▶ Två ämnen A och B reagerar kemiskt och bildar ett tredje C
- ▶ En molekyl vardera av A och B bildar en molekyl av C :
 $A + B \rightarrow C$.
- ▶ Kemisk lag: Den hastighet med vilken C bildas är (vid varje tidpunkt) proportionell mot produkten av kvantiteten av ämnet A och B då.
- ▶ $c(t)$ antalet (mol) av C vid tiden t . Låt a och b vara ursprungliga kvantiteterna av A resp B .
- ▶ Vill veta formel för $c(t)$!
- ▶ Kemiska lagen $c'(t) = k(a - c(t))(b - c(t))$.
- ▶ $c(t)$ löser **differentialekvationen** $y' = k(a - y)(b - y)$.